

ĞESÙ JFEJJAQ RAĞEL MIFLUĞ (MK 2:1-12)

Fr Martin Micallef OFMCap

Wieħed mill-ewwel mirakli li San Mark jirrakkonta fl-Evanġelju tiegħu, huwa l-fejqan ta' raġel mifluġ. Dan il-miraklu nsibuh irrakkuntat f'Mk 2:1-12, jiġifieri kważi fil-bidu ta' dan l-Evanġelju.¹ Sa issa l-Evanġelista ppreżentalna lil ġesù jxandar is-Saltna ta' Alla u juri li din is-Saltna kienet waslet fost dawk li kienu qed jisimghuh u permezz tal-mirakli ta' fejqan u

ta' eżorċiżmi li kien qed iwettaq. B'dan il-mod, San Mark jurina li l-missjoni ta' Gesù fil-Galilija s'issa dehret li kienet qed tkun ta' succcess, sakemm naslu għal dan il-punt fin-narrativa. L-Evangelista hawnhekk jirrakkontalna episodju ta' fejqan li jithabbel ma' forma ta' oppozizzjoni kontra Gesù min-naħha ta' xi kittieba li juru diżapprovazzjoni u suspect kontra dak li kien qed jgħid Gesù.

F'dan l-artiklu sejrin inħarsu mill-qrib lejn dan il-miraklu ta' fejqan u nippruvaw ninkwadrawħ fis-serje ta' kontroversji li San Mark jippreżentalna fil-bidu tan-narrativa tal-Evangelju tiegħi, liema kontroversji jhabbru minn kmieni hafna

li l-għedewwa ta' Gesù kellhom iwasslu għall-mewt.

Serje ta' kontroversji

Nistgħu ngħidu li Mk 2:1-12 huwa l-ewwel episodju fost serje ta' hames episodji ta' konflietti li jsewgu lil xulxin b'mod illi flimkien dawn jiffurmaw sezzjoni unifikata f'San Mark. Din is-sezzjoni tibda b'dan l-episodju tal-fejqan ta' raġel misfluġ li nsibu fil-bidu tal-Kapitlu 2 u tintemmx f'3:16. Dak li jgħaqqa flimkien lil dawn il-hames episodji huwa l-element ta' kontroversja u reżiżenza min-naħha tal-awtoritajiet reliġjuži Lhud kontra Gesù.

Fil-bidu, dan is-sentiment ta' oppozizzjoni kontra

Gesù jseħħi biss fil-qalb ta' dawn l-avversarji mingħajr ma jesprimuh bil-kliem.² Fit-tieni konfliett, Gesù jiġi akkużat għall-fatt li kien qed jiekol mal-pubblikani u l-midinbin.³ Fit-tielet konfliett huma d-dixxipli li jiġi akkużati għaliex ma kinux qed isumu. Hawnhekk, Gesù jitkellem fuqu nnifsu bhala 'għarūs' li għad jittieħed minn fost il-mistednin⁴ Fir-raba' konfliett, id-dixxipli mill-ġdid jiġu akkużati li kienu qed jaġħmlu dak li ma jiswiex f'jum is-Sibt.⁵ Fil-hames konfliett, imbagħad, huwa Gesù li jiġi akkużat li kien qed ifejjaq f'jum is-Sibt.⁶

Dan l-aħħar konfliett jintemmx b'komplott min-naħha tal-Fariżej u l-Erodjani

biex jeqirdu lil Ĝesù u b'hekk jeħilsu minnu darba ġħal dejjem.⁷ Dak li hu interessanti hawnhekk hu l-fatt li filwaqt li l-ewwel kontroversja tintemm b'reazzjoni ta' stagħġib min-naħa tal-folla preżenti għall-miraklu li kien għamel Ĝesù meta dawn jgħidu; "Hwejjeg bħal dawn qatt ma rajnihom" (2:12), l-aħħar kontroversja tintemm bid-deċiżjoni li fiha l-Fariżej "bdew jiftieħmu mal-Erodjani kontra tiegħu kif jeqirduh" (3:6).⁸

Il-ħames episodji fil-bidu tal-Evanġelju li jiffurmaw din is-sezzjoni ta' kontroversji kontra Ĝesù ma jidhirx li kienu ħames ġrajjiet li ġraw b'mod konsekuttiv, jiġifieri, immedjatament wara xulxin fil-ministeru ta' Ĝesù.⁹ San Mark, fil-fatt jintroduċi dawn l-istejjer b'mod ġenerali ħafna. L-ewwel jikteb, "Meta wara xi ġranet daħħal Kafarnahum, in-nies semgħet li kien id-dar ..." (2:1). It-tieni kontroversja tibda hekk: "Darba wahda d-dixxipli ta' Ĝwanni u l-Fariżej kienu sajmin, ġew u qalu lil Ĝesù ..." (2:18). It-tielet kontroversja tibda bil-kliem: "Raġa' ħareġ lejn xatt il-baħar, u n-nies kollha resqu lejh ..." (2:13). Ir-raba' kontroversja tibda bin-nota: "Gara li darba s-Sibt għaddew minn għalqa miżrughha, u d-dixxipli tiegħu, huma u mexjin bdew jaqtghu s-sbul" (2:23). Il-ħames kontroversja mbagħad tibda b'dan il-

kliem: "Raġa' daħħal fis-sinagoga u kien hemm raġel li kellu idu niexfa." (3:1). Hafna mill-istudjuži ta' dan l-Evanġelju, mela, huma tal-fehma li kien San Mark stess li ġabar dawn il-ħames kontroversji flimkien fil-bidu tal-Evanġelju biex bihom huwa jqiegħed l-awtorità ta' Ĝesù bil-miftuh quddiem kulħadd.¹⁰ Għalkemm dawn il-ħames konflietti huma pprezentati bħala sezzjoni waħda unifikata fil-bidu tal-Evanġelju ta' San Mark bħala parti mill-ministeru ta' Ĝesù fil-Galilija, fil-Kapitlu 11 u 12 nerġgħu nassistu għal ħames kontroversji oħra kontra Ĝesù. Din id-darba, iżda dawn il-konflietti huma marbutin mal-ministeru ta' Ĝesù mhux fil-Galilija iżda fil-belt ta' Ĝerusalem. L-episodju tal-fejqan tal-miflu f'Mk 2:1-12 jgħaqqa direttament ma' dawn l-ahħar ħames kontroversji li nsibu fl-ahħar tal-Evanġelju. Kif?

Filwaqt li fl-episodju tagħħna, Ĝesù se jiġi akkużat mill-kittieba li kien qed jidgħi, hekk ukoll fl-ahħar tal-Evanġelju se naqraw kif waqt il-process kontra Ĝesù, il-qassis il-kbir wara li jċarrat l-il-bbies ta' fuqu, jgħid: "Xi ħtiega għandna iż-żejjed ta' xhieda? Id-dagħwa smajtuha!" (14:63-64). Mela, kemm fil-bidu, kif ukoll fl-ahħar tal-Evanġelju, Ĝesù jiġi akkużat mill-ġħedewwa tiegħu li kien qed jidgħi. U allura dak

li l-ġħedewwa tiegħu ma jirnexxielhomx jagħmlu fil-bidu tal-Evanġelju, jagħmluh fl-aħħar, meta jaslu sabiex joqqlu lil Ĝesù. Dawn l-istejjer ta' kontroversji juru wkoll kemm kienet qawwija r-reazzjoni kontra Ĝesù, reazzjoni li tibda bi kritika li ssir biss fil-qalb tal-ġħedewwa tiegħu, iżda mbagħad din il-kritika ssir aktar wiesgħa b'mod illi meta dawn raw li ma setgħu jagħmlu xejn kontra Ĝesù, ippjanaw kif kellhom jeqirduh. Il-gruppi involuti f'din l-oppożizzjoni kontra Ĝesù huma l-ewwel il-kittieba,¹¹ imbagħad il-Kittieba u l-Fariżej;¹² wara l-Fariżej,¹³ u fl-ahħar il-Fariżej flimkien mal-Erodjani.¹⁴

Id-Dar f'Kafarnahum

Is-silta tiftaħ b'din in-nota: "Meta wara xi ġranet daħħal Kafarnahum, in-nies semgħet li kien id-dar" (2:1). Mela, wara li diġà nsibu li Ĝesù kien lesta l-ewwel parti tal-itinerarju tiegħu fil-villaggi tal-Galilija, li matulhom huwa xandar is-Saltna ta' Alla, kif naqraw fil-1:39: "U dar il-Galilija kollha, jippriedka fis-sinagogi tagħhom u joħrog ix-xjaten", Ĝesù jirritorna mill-ġdid f'Kafarnahum.

Mhuwiex čar għal-liema dar l-Evanġelista qed jirreferi meta jgħid il-naħħi f'dan l-ewwel vers li "in-nies semgħet li [Ĝesù] kien

id-dar.” Minħabba li Ĝesù issa kien f’Kafarnahum, u f’din il-belt digà ltqajna ma’ Ĝesù fid-dar ta’ Xmun u huh Indri meta Ĝesù fejjaq l-omm il-mara ta’ Xmun, xi whud jikkonkludu li Ĝesù issa kien mill-ġdid f’din l-istess dar.¹⁵ Il-preżenza ta’ Ĝesù f’din id-dar ma tantx setgħet tinheba fit-tul, tant illi fil-vers ta’ wara, il-vers 2, naqraw hekk: “U ngabru bosta, hekk li ma kienx hemm fejn joqogħdu iżżej, anqas quddiem il-bieb.” Din id-deskrizzjoni tfakkarna fil-konklużjoni tal-episodju tal-miraklu ta’ omm il-mara ta’ Xmun, meta filghaxija, fi nżul ix-xemx “quddiem il-bieb ingħabret il-belt bi ħgarha” (1:33).

Il-kelma bil-Grieg li juža hawn San Mark meta jgħidilna “u *ngabru* bosta” hija l-kelma *synago*, li minnha toħroġ il-kelma ‘sinagoga’, il-post fejn kien jingħabar il-poplu sabiex jijsma’ l-Kelma ta’ Alla. S’issa lil Ĝesù nsibuh darba biss

jippriedka fis-sinagoga.¹⁶ Huwa kien se jidħol fis-sinagoga darbtejn oħra biss, u dejjem hemmhekk se jigi rrifutat.¹⁷ Minflok is-sinagoga, issa hija din id-dar li se ssir bħal ‘sinagoga ġidida’, jekk nistgħu nsejhulha hekk, li hija aktar mimlija bin-nies, b’mod “li ma kienx hemm fejn joqogħdu iżżej, anqas quddiem il-bieb” (2:2).¹⁸

Wara dan id-dettal, San Mark jgħidilna li minn din id-dar, Ĝesù “qagħad ixandrilhom il-kelma” (v.2). San Mark iħobb juža din l-espressjoni mingħajr ebda kwalifika. Fil-fatt, f’dan l-Evanġelju, l-espressjoni “qagħad ixandrilhom il-kelma [*logos*]” għandha tifsira doppja: din tirreferi jew ghall-kontenut tal-messaġġ li kien ixandar Ĝesù,¹⁹ jew inkella għall-istess messaġġ imxandar fuqu bħalma jagħmel il-lebbruż, li wara li ġie mfejjaq minn Ĝesù “telaq, u beda jxandar ma’ kullimkien u jixerred l-ahbar” (1:45).

L-erba’ irġiel

Dawn l-ewwel żewġ versi, mela, jservu ta’ introduzzjoni għar-rakkont. Huwa fil-vers 3 li tibda l-istorja propria meta naqraw hekk: “U marru ġadlu quddiemu wieħed miflūg, merfugħ minn erbgħha min-nies. Billi ma setghux jersqu sa hdejj minħabba l-kotra, qalghu s-saqaf ta’ fuqu, fethu toqba, u niżżlu minnha l-friex li fuqu kien mimdud il-miflūg” (vv. 3-4).

Il-marda tar-raġel tradotta bil-Malti ‘miflūg’ tissemma hawnhekk biss fl-Evanġelju kollu ta’ San Mark, u l-fatt li dan kien merfugħ minn erbgħha jurina li dan ir-raġel kien fi stat tassep hażin u ta’ tbatija b’mod illi ma setax jimxi. Fuq ix-xena jaslu dawn l-erbat irġiel iġorru raġel miflūg. Spiss fl-Evanġelju naqraw li l-morda ma kienux imorru weħidhom għand Ĝesù, imma kien ġaddieħor li kien jehodhom sa hdejn Ĝesù.²⁰

Min kienu dawn l-erbat irgiel li ħadu lil dan ir-raġel marid f'dan il-post fejn kien hemm Ĝesù? Il-qraba, il-ħbieb jew il-ġirien tiegħu? Qatt ma nsiru nafu min kienu. Li nsiru nafu biss hija l-qawwa tal-fidi u d-determinazzjoni tagħhom biex minkejjha l-folla kbira, huma ressqu lil dan ir-raġel marid sa ħdejn Ĝesù. Hawn min staqsa wkoll ghaliex hawnhekk l-Evangelista jgħidilna li dawn kienu erbgħa u mhux tnejn, per eżempju? Xi studjuži jidentifikaw dawn l-erbat irgiel mill-ewwel erba' dixxipli, li darbtejn jiġu mmarkati bhala grupp fil-kapitlu ta' qabel.²¹ Interessanti li f'dan l-episodju, dawn l-erba' dixxipli li Ĝesù kien digħi sejjah sabiex jimxu warajh, ma jissemmewx. Jibqa' l-fatt li r-referenza ghall-erbat irgiel li ġarrew lil dan ir-raġel marid hija paragonabbi għall-ewwel erba' dixxipli li digħi nsibuhom jinterċedu quddiem Ĝesù għal omm il-mara ta' Xmun li kienet marida fis-sodda.²²

Il-folla

It-tieni haġa li rridu ninnutaw wara r-referenza ghall-erbgħa min-nies huwa l-impediment li dawn sabu meta minħabba l-folla ma setgħux jidħlu fid-dar fejn kien hemm Ĝesù. L-espressjoni 'minħabba l-folla' bil-Grieg: *dia ton ochlon*, hija l-ewwel referenza għat-terminu

'folla' f'San Mark, terminu li jissemma 37 darba. Mälkelma 'folla', bil-Grieg: *ochlon*, San Mark juža wkoll espressjonijiet simili, bħal 'hafna', bil-Grieg: *polloi*; 'ilkoll', bil-Grieg: *pantes, holos*.²³

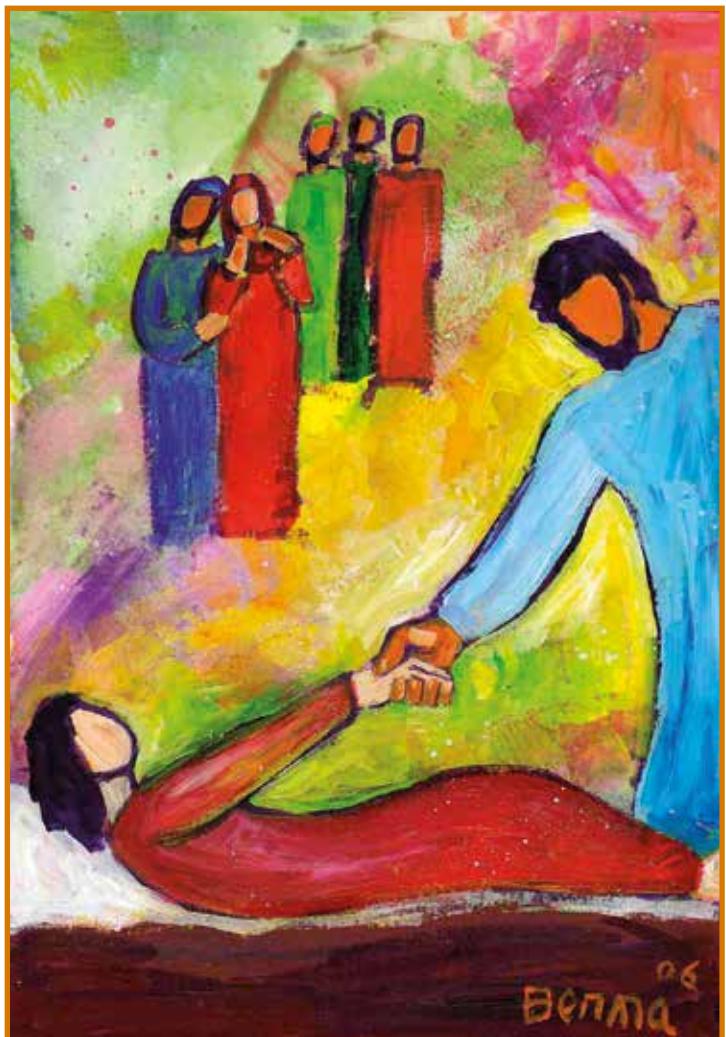
Hafna drabi l-preżenza tal-folla f'dan l-Evangelju hija preżenza li tfixkel. Min xtaq jersaq lejn Ĝesù, l-ewwel kien jeħtieġu jissupera lill-folla. Il-folla hija ppreżentata bħala massa ta' nies li ma jafux jiddixxernu: filli jkollhom sentiment mod, u filli ieħor, bħal fil-każ tal-ghama ta' Ĝeriko. Hawnhekk il-folla l-ewwel tibda ssikket lir-raġel għama meta dan beda jgħajjat sabiex Ĝesù jkollu hniena minnu. Imbagħad, wara li Ĝesù waqaf u sejjah lu, kienet il-folla stess li għamlet kuraġġ lil dan l-ghama sabiex jersaq lejn Ĝesù.²⁴ L-istess f'dan l-episodju tal-fejqan tal-paralitiku, il-preżenza tal-folla hija waħda ambivalenti. Min-naħa, il-folla timpedixxi lil dan ir-raġel marid biex jidħol ġewwa, iżda ftit wara, meta Ĝesù jfejjaq lil dan ir-raġel, jidher li dan l-istess raġel joħroġ mill-bieb tal-istess dar mingħajr ebda diffikultà quddiem kulħadd.²⁵ F'Hadd il-Palm, ukoll, waqt li kien f'Gerusalem, il-folla tilq'a' lil Ĝesù b'mod trijnfali,²⁶ iżda ftit jiem wara, tiddeċċiedi li tikkundannah għall-mewt.²⁷ Huwa San Luqa, li fl-episodju ta' Żakkew, jurina kemm

hu qawwi l-impediment tal-folla. Żakkew li kien raġel qasir ma setax jara lil Ĝesù minħabba l-folla. Huwa jissupera lill-folla billi jixxabbat ma' siġra u joqgħod hemm fuq jistenna lil Ĝesù għaddej.²⁸

It-toqba fis-saqaf

It-tielet haġa li rridu ninnutaw huwa l-ġest li dawk l-erbat irgiel għamlu meta, ghaliex ma setgħux jersaq lejn Ĝesù minħabba l-folla, "... qalghu s-saqaf ta' fuqu, fethu toqba, u niżlu minnha l-friex li fuqu kien mimdud il-miflug". (Mk 2:4).²⁹ Jidher li d-djar ta' dak iż-żmien kien ikollhom bħal taraġ jew xriek fil-ġenb li minnħom setgħu jitilgħu fuq il-bejt. Il-verbi li juža San Mark hawnhekk biex bihom jesprimi l-azzjoni ta' dawn l-erbat irgiel meta telgħu fuq il-bejt, huma verbi li rari jintużaw. Bl-użu ta' dawn il-verbi, San Mark jurina li minn fuq il-bejt, dawn l-irġiel għamlu bħal ħofra li minnha mbagħad niżżlu lir-raġel marid li kienet qed iġorru. L-istess haġa naqraw fl-Atti tal-Appostli meta niżżlu lil San Pawl f'qoffa mas-swar tal-belt ta' Damasku.³⁰

San Luqa, li hu aktar fin fid-deskrizzjoni tiegħu, jgħidilna hekk: "... telgħu fuq il-bejt, u niżżlu bil-mitraħ b'kollo minn bejn ix-xorok f'nofs in-nies quddiem Ĝesù." (Lq 5:19). Ninnutaw il-kelma li San

Mark juža hawnhekk biex jirreferi ghall-oġgett li fuqu kien qed jistrieh dan ir-raġel marid: bil-Grieg *krabbatos*. Din kienet bhal sodda ta' persuni fkar jew oġgett biex jitrasportaw lill-marid.³¹

Il-fidi

Interessanti li la Ĝesù u lanqas is-sid ta' din id-dar (forsi Pietru?) ma jagħmlu reazzjoni ghall-ħsara li kienet saret fis-saqaf ta' din id-dar fejn kien qiegħed Ĝesù. Minflok, Ĝesù jinnota l-fidi ta' dawk

l-erbgħa li ħadu lil dan il-marid quddiemu. Hekk naqraw fil-v.5 "Meta ra l-fidi tagħhom, Ĝesù qal lill-miflu: 'Ibni, dnubietek maħfura.'" Mhuwiex ċar jekk dan ir-raġel marid ukoll kellux fidi. Dak li hu żgur hu li l-Evanġelista jinnota l-fidi ta' dawn l-erbgħa. Il-fidi, bil-Grieg: *pistis*, tissemma hawn ghall-ewwel darba fl-Evanġelju skont San Mark, kelma li San Mark imbagħhad južaha erba' darbiet oħra wara. L-ewwel, meta d-dixxipli raw lil Ĝesù miexi fuq il-

baħar u ġasbu fantażma u bezgħu, Ĝesù qalilhom: "Dal-biża' kollu għaliex? Mela ma għandkomx fidi?" (4:40), It-tieni, lill-mara bit-tnixxiegħha tad-dem, Ĝesù jgħidilha: "Binti, il-fidi tiegħek fejqitek;" (5:34). It-tielet, lill-ghama ta' Ġeriko, Ĝesù wkoll jgħidlu: "Il-fidi tiegħek fejqitek" (10:52). F'dawn l-episodji, il-kelma 'fidi' dejjem insibuha fuq fomm Ĝesù.³²

Għal San Mark li temmen ifisser li tintelaq b'mod shiħ u li tafda lil Alla, għaliex kif jgħid Ĝesù stess f'dan l-Evanġelju: "Kollox jista' jkun għal min jemmen!" (9:23); u li "... għal Alla kollox jista' jkun." (10:27). Kontra l-fidi hemm il-biża'. Għalhekk, per eżempju, Ĝesù jgħid lil ġajru, il-kap tas-sinagoga li mar għand Ĝesù jitkolu għal bintu li kienet hażin: "Tibżax, biss inti emmen." (5:36).

Dnubietek maħfura

Mela kienet il-fidi ta' dawn l-erbat irġiel li wasslet lil Ĝesù sabiex idur fuq dan il-marid u jgħidlu: "Ibni, dnubietek maħfura." (2:5). Din it-tweġiba ta' Ĝesù probabbilment ma kinitx dak li dan ir-raġel u dawk li ġarrewħ kien qed jistennew. Pjuttost huma kienet ħadu lil dan il-marid quddiem Ĝesù sabiex ifeqju fizikament. Hemm tliet affarijet x'ninnutaw fit-tweġiba ta' Ĝesù quddiem dan il-marid.

L-ewwel, il-mod kif Ĝesù jindirizza lil dan ir-raġel marid bħala “Ibni,” bil-Grieg; *teknon*. Din hija espressjoni li San Pawl jużaha spiss fl-Ittri tiegħu.³³ Qisu hawn Ĝesù qed jippreżenta lilu nnifsu bħala missier mimli mħabba, li jistabilixxi ir-relazzjoni tiegħu taħt forma paterna.

It-tieni haġa li rridu ninnutaw hija l-fatt li Ĝesù jgħid lil dan ir-raġel marid: “dnubietek maħfura.” Din hija affermazzjoni ambigwa għaliex l-użu grammatikali tal-verb “maħfura” hawn huwa fil-passiv. Fil-Grieg Bibliku din il-forma grammatikali tal-passat “divin” kif tissejjah, tintuża sabiex turi azzjoni magħmula minn Alla stess. Dan kien mod komuni fost il-Lhud kif jitkellmu fuq Alla mingħajr ma jsemmu l-isem tiegħu.³⁴ Mela, Ĝesù ma kien qed jgħid li kien hu li qed jaħfer id-dnubiet ta’ dan ir-raġel marid. Minflok, permezz tal-użu tal-passiv, l-Evangelista jurina li Ĝesù kien qed jitkellem f’isem Alla, għalkemm ma nistgħux neskludu lanqas li Ĝesù kien qed jitkellem bl-awtorità tiegħu stess. Il-kelma awtoritattiva ta’ Ĝesù kkomunikat il-maħfra ta’ Alla.

It-tielet haġa li rridu ninnutaw hija li filwaqt li fil-bidu tal-episodju naqraw li Ĝesù kien qiegħed ixandar il-Kelma (2:2), issa din l-istess kelma, čioè, l-‘Ahbar

it-Tajba³⁵ kienet qed isseħħi tassew f’forma ta’ rebħa fuq il-qawwa tal-ħażen, fuq id-dnub. Fid-dawl ta’ dan, tajjeb li nżommu f’moħħna kwestjoni oħra li kienet komuni fil-ħsieb Lhudi ta’ dak iż-żmien. Qed nirreferi għat-twemmin Lhudi li kien jara rabta qawwija bejn il-mard u d-dnub.

Per eżempju, fl-Evangelju skont San Ģwann, naqraw li lil dak ir-raġel li kien ilu 38 sena marid, Ĝesù jgħidlu: “Ara, issa fiqt, qis li ma tidnibx iż-jed, biex ma tiġrilekxi xi haġa aghħar” (Gw 5:14). Fl-Evangelju skont San Luqa wkoll naqraw kif xi nies qalu lil Ĝesù dwar dawk il-Galilin li Pilatu kien ġallat demmhom mad-demm tal-vittmi tas-sagħiċċi tagħhom. U Ĝesù qalilhom: “Taħsbu intom li dawn il-Galilin kienu iż-jed midinbin mill-Galilin l-oħra biex sofrew dan kollu?” (Lq 13:2). Din kienet idea komuni fost il-Lhud kif jidher f’tant kotbat tat-Testment il-Qadim.³⁶ Fil-fatt, il-mard huwa wieħed mill-aktar kastigi qawwija li bihom il-Mulej Alla kien jhedded bih lill-poplu tiegħu minħabba l-infedeltà tal-istess poplu lejh.³⁷ Dan ma jfissirx iż-żda li l-mard jista’ jiġi direttament attribwit lil xi htija personali kif naraw fl-istorja tal-ktieb ta’ Ĝob. Fil-fatt, fi Gw 9:2-3, Ĝesù jiċċad din il-konnessjoni, meta fl-episodju tal-ghama tat-tweliż id-dixxipli jgħidu lil Ĝesù: “Rabbi, dan

twieled agħma għax dineb hu stess, jew għax dinbu l-ġenituri tiegħu?” Ĝesù wieġeb: “Mhux għax dineb hu jew il-ġenituri tiegħu.” Fir-rakkont tagħna ħadd, la l-Evangelista u lanqas xi ħadd mill-personaġġi li jissemmew, ma jagħmel din ir-rabta bejn id-dnub u l-mard. U għalhekk nistgħu ngħidu li f’dan ir-rakkont il-mard u d-dnub ma jidhru li huma marbutin ma’ xulxin. Kieku kien hekk, meta Ĝesù hafer id-dnubiet ta’ dan ir-raġel marid, dan kien ikun mistenni wkoll li jibda jimxi.

Il-kittieba

Wara li Ĝesù jgħid lil dan ir-raġel li kien haċċi lu dnubietu, niltaqgħu ma’ sorpriża fin-narrattiva ta’ dan l-episodju. Proprju hawn naqraw hekk: “Mela kien hemm bilqiegħda xi whud mill-kittieba, u f’qalbhom bdew jgħidu: ‘Dan kif qiegħed jitkellem hekk? Dan qiegħed jidgħi! Min jista’ jaħfirhom id-dnubiet ħlief Alla biss?’” (Mk 2:6-8). Sa issa l-kittieba ma kellhom l-ebda parti x’jilagħbu fir-rakkont ta’ San Mark. Minn informazzjoni li nsibu aktar kmieni fin-narrattiva, il-qarrejja iż-żda jaħfu, li t-tagħlim ta’ Ĝesù kien differenti jew aħjar superjuri minn dak tal-kittieba.³⁸

Il-kittieba kienu jirrappreżentaw awtorità qawwija u ħafna drabi jissemmew f’episodji li jinkludu fihom kwestjonijiet

teoloġiči bħal f'dan il-każ. Bi professjoni, il-kittieba kienu għalliema, ġuristi jew esperti tal-Liġi li kienu mharrġa biżejjed sabiex jinterpretaw il-Liġi ta' Alla.

Il-presenza tagħhom f'din id-dar fejn issa kien hemm ukoll dan ir-raġel marid teħodna għall-għarrieda, għaliex forsi aħna bħala qarrejja nistennew li f'din id-dar se nsibu biss persuni li kienu disposti li jisimgħu il-Kelma ta' Ĝesù. L-Evanġelista ma jghidilna xejn iżda x'kien qed jagħmlu l-kittieba f'din id-dar jew kif kien irnexxielhom jidħlu f'din id-dar mimlija bin-nies. Aktar kurjuż huwa d-dettal li jaġtina San Mark meta jikteb li dawn il-kittieba prezenti f'din id-dar “kienu bilqiegħda.” Meta nqis u

kemm kien hemm nies f'din id-dar, nistaqsu: x'kien qed jagħmlu dawn il-kittieba bilqiegħda hemmhekk? Din il-pożizzjoni ħafna drabi tintuża għal min jħalleml. Hekk, per eżempju, insibu lil Ĝesù, bilqiegħda fuq dgħajsa jgħalleml in-nies bil-parabboli.³⁹ Hawnhekk iżda, l-fatt li dawn il-kittieba kienu bilqiegħda jindika l-post ta' privileġġ li kienu tgħad lu fis-socjetà ta' żmienhom, pożizzjoni li Ĝesù stess jikkundanna aktar tard fl-Evanġelu meta jgħid: “Ifħtu għajnejkom mill-kittieba, li ... fis-sinagogi joqogħdu fis-siggijiet ta' quddiem, u fil-postijiet ewlenin fil-pranzijiet.” (12:39).

Iżda l-pożizzjoni tagħhom ‘bilqiegħda’ hawn jista’ jkun li għandha tifsira

aktar profonda. Il-fatt li huma kienu bilqiegħda juri li qed jiġu ppreżentati bħala persuni li ma setgxu jiċċa qilqu u li allura kienu immobbli bħal dan ir-raġel marid u bħal Levi l-pubblikan li naqraw dwaru fl-episodju ta' wara dan, li kien ukoll “bilqiegħda” wara l-mejda tat-taxxi.⁴⁰ Il-paraliżi tagħhom, mela, kienet fil-qalb tagħhom aktar milli fil-fiziku,⁴¹ kif tindika r-reazzjoni li huma jagħmlu f'qalbhom meta jistaqsu: “Dan kif qiegħed jitkellem hekk? Dan qiegħed jidħgi! Min jista' jaħfirhom id-dnubiet ħlief Alla biss?” (Mk 2:7-8).

Minn dan il-waqt ’il-quddiem, ir-relazzjoni bejn Ĝesù u l-kittieba ssir waħda ostili. F'dan l-ewwel waqt ta' konflitt, iżda, il-kontroversja

ma tiġix expressa bil-fomm b'mod illi jkun jista' jismagħha kulħadd. Minflok, huma jistaqsu lilhom infushom f'qalbhom. Ir-raġuni l-ġħala huma juru d-diżapprovazzjoni tagħhom lejn Ģesù hija mogħtija fil-vers 7: l-awtorità li xi hadd jaħfer id-dnubiet kif kien għadu kemm għamel Ģesù, kienet prerogattiva esklussiva tal-Mulej Alla.⁴² Mela, meta Ģesù kien qed jiddikjara li d-dnubiet ta' dak ir-raġel marid kien maħfura, hu kien qed jaapplika għaliex din il-prerogattiva riservata għal Alla. Dan ifisser li għal dawn il-kittieba, Ģesù kien qed jidgħi.⁴³

Li wieħed jidgħi, bħal f'dan il-każ, jiġifieri li wieħed jatribwixxi għaliex xi haġa mogħtija biss lill-Mulej Alla, kienet xi haġa li kellha tiġi kkastigata bil-mewt.⁴⁴ Fil-każ ta' dagħha kien hemm il-kastig tat-thaġġir.⁴⁵ Tajjeb ninnutaw kif il-ġudizzju li dawn il-kittieba jgħaddu f'qalbhom meta jikkonkludu li Ģesù kien qed jidgħi, huwa l-istess ġudizzju li aktar tard fin-narrativa, il-qassis il-kbir jagħti kontra Ģesù fis-Sinedriju meta jghid: "Id-dagħwa smajtuha!" (Mk 14:64). Fl-Evanġelu skont San Luqa nsibu xi haġa simili fl-episodju ta' meta Ģesù kien mistieden għall-ikel għand Xmun il-Fariżew u tidħol mara midinba li dilkitlu riġlejħ, u ġesù jiddikjara: "... li dnubietha, li

kienu ġafna, inħafrulha ..." (Lq 7:47). Iżda dawk li kien fuq il-mejda miegħu bdew jgħidu fihom infushom: "Dan min hu biex jaħfer id-dnubiet ukoll?" (v.49).

L-istess naqraw fir-rakkont tagħna. Iżda l-Evanġelista San Mark ikompli jikteb: "Malli Ģesù ntebħi fih innifsu x'kienu qegħdin jgħidu bejnhom u bejn ruħhom qalilhom: 'Għaliex qegħdin taħsbu hekk f'qalbkom?'" (Mk 2:8). L-Evanġelisti, speċjalment l-Evanġelista San Ĝwann,⁴⁶ jenfasizzaw spiss id-don li kellu Ģesù li jaqra dak li kien hemm f'qalb il-bniedem. Il-fatt li Ģesù kien kapaċi jaqra qalb il-bniedem titfghu ukoll fuq l-istess livell tal-Mulej Alla, għaliex fl-Iskrittura spiss naqraw li huwa Alla li jaqra qalb il-bniedem.⁴⁷ Huwa għalhekk li Ģesù meta ntebħi x'kienu qed jaħsbu l-kittieba f'qalbhom jagħmlilhom mistoqsija: "Għaliex qegħdin taħsbu hekk f'qalbkom? X'inhu l-ehħef, tgħid lill-miflūg, 'Dnubietek maħfura,' jew tgħidlu, 'Qum u aqbad friexek u imxi?'" (vv8-9).

Id-dilemma tal-kittieba

F'sitwazzjonijiet ta' dibattiċi bħal dawn, spiss naqraw li Ģesù kien iweġeb billi jistaqsi mistoqsija oħra. Hekk, per eżempju, jaħmel fl-episodju ta' meta raġel b'idu niexfa jidħol fis-sinagogha f'jum is-Sibt u qagħdu jgħassulu jekk kienx

se jfejqu, u Ġesù jistaqsi: "X'jiswa li tagħmel nhar ta' Sibt, għid jew deni? Issalva ħajja jew toqtolha?" (3:4). Hekk ukoll meta l-qassisin il-kbar u l-kittieba u x-xu ġħaż-zaqsew b'liema setgħa kien qiegħed jagħmel dan kollu, hu weġibhom hekk: "Ha nagħmlilkom mistoqsija waħda jien, weġbuni għaliha, u ngħidilkom b'liema setgħa qiegħed nagħmel dan kollu" (11:29).

Fil-każ tagħna, meta Ģesù staqsa x'kien l-ehħef jekk hux li jiddikjara li d-dnubiet ta' dak ir-raġel kien maħfura jew li jfejqu fizikament, faċiilment li l-kittieba setgħu jaħsbu li d-dikjarazzjoni tal-maħfra tad-dnubiet kienet l-aktar triq ġafna. Bil-kliem wieħed seta' jgħid li jrid, imma li tagħmel miraklu f'dan il-każ kien iservi ta' prova kemm il-kelma ta' Ģesù kienet tassegħ valid.

Id-dilemma tal-kittieba, mela, kienet li min-naħha kien jidher ehħef li Ģesù jaħfer id-dnubiet milli jfejja qraġġi marid. Min-naħha l-oħra, iż-żda, li tfejja qraġġi raġel li ma setax jimxi kien sinjal tal-attività divina, jiġifieri xi haġa li seta' jaħmel Alla biss. Mela, jwieġbu xi jwieġbu l-kittieba għal din il-mistoqsija ta' Ģesù, huma kien se jsibu ruħhom f'diffikultà. Huma ma ridux iseħju l-maħfra tad-dnubiet bħala l-ehħef haġa, għaliex dan kien se jkun 'insult' għal Alla, u allura kien se jkunu huma stess li jiġi akkużati li

qed jidgħu, l-istess akkuža li għamlu huma kontra Ĝesù! Imma fl-istess ħin, il-kittieba lanqas ma xtaqu jgħidu li l-eksejha haġa kienet li Ĝesù jagħmel dan il-miraklu. Jekk inhu hekk, allura l-miraklu li kien se jagħmel Ĝesù kien se juri li tassew huwa kellu s-setgħa li jwettaq l-istess azzjonijiet ta' Alla.

Ĝesù għalhekk jirritorna ghall-kwestjoni tal-mahfrah tad-dnubiet: il-miraklu li kien se jagħmel ma kienx l-ghan fih innifsu. Il-miraklu li kien se jagħmel Ĝesù ma' dan ir-raġel marid kellu jseħħ sabiex bih juri min hu u minn fejn kienet gejja s-setgħa tiegħu. Hekk allura jkompli jgħid Ĝesù: "Mela biex tkunu tafu li Bin il-bniedem għandu s-setgħa jaħfer id-dnubiet fuq l-art," qal lil misfluġ, 'Qum, qiegħed ngħidlek, aqbad friexek u mur lejn darek.'" (vv.10-11).

Bin il-bniedem

Għall-ewwel darba fl-Evangelju, Ĝesù hawnhekk jirreferi għalihi innifsu bit-titlu ta' "Bin il-bniedem," titlu li jsir aktar prominenti fl-Evangelju, specjalment meta Ĝesù jitkellem fuq il-passjoni u l-mewt tiegħu. It-titlu ta' Bin il-bniedem jeħodna lura għall-pagħni tat-Testment il-Qadim, specjalment għal dak li nsibu fil-Kapitlu 7 tal-Ktieb ta' Danjel. Inkiteb ħafna fuq l-origini u t-tifsira ta' dan it-titlu li fl-Evangelju. Tajjeb li nżommu f'moħħna li dan

it-titlu nsibuh użat dejjem fuq fomm Ĝesù biss.⁴⁸

Għalina bħala qarrejja ta' dan l-Evangelju, it-tifsira ta' dak li Ĝesù jgħid għalihi innifsu f'din il-ğraja, meta jsejjah lilu nnifsu 'Bin il-bniedem' tibqa' mistoqsija mhux solvuta. Imma din il-mistoqsija ma tistax tiġi mwieġba f'dan il-punt tal-istorja ta' San Mark: minflok, ikollna nistennew aktar tard meta l-Evangelista jagħtina aktar informazzjoni fuq min hu Ĝesù. Fil-fatt, bl-eċċeżżjoni ta' dan ir-rakkont u dak li nerġgħu naqraw fl-istess kapitlu,⁴⁹ dan it-titlu ma nsibuhx użat f'San Mark qabel l-istqarrira ta' Pietru f'Česarija ta' Filippu.⁵⁰ Wara din il-ğraja, imbagħad, it-titlu ta' "Bin il-bniedem" jintuża daqs 12-il darba f'dan l-Evangelju bħala ċavetta li biha Ĝesù juri min kien tassew lid-dixxipli tiegħu.⁵¹

Xi haġa oħra li rridu ninnutaw huwa li dan hu l-uniku episodju fl-Evangelju fejn il-mahfrah tad-dnubiet hija marbuta mat-titlu ta' "Bin il-bniedem." Imkien

aktar fl-Evangelju ma nsibu li Bin il-bniedem jista' jaħfer id-dnubiet. Interessanti ninnutaw kif Ĝesù jgħid li bħala Bin il-bniedem hu għandu s-setgħa li jaħfer id-dnubiet "fuq l-art." Is-setgħa ta' Alla li jaħfer id-dnubiet mis-smewwiet, issa kien qed tingħata wkoll lil Bin il-bniedem 'fuq l-art.' Tassew li kif naqraw fl-episodju tal-magħmudija ta' Ĝesù, is-smewwiet kienu "iċċartu" (Mk 1:10), u dak Alla li kien jgħix fis-smewwiet, issa kien qed juri l-preżenza tiegħu fuq din l-art fil-persuna ta' Ibnu, li ma kien ħadd għajr 'Bin il-bniedem', li kelli jerġa' jiġi fil-glorja, kif naqraw fil-ktieb ta' Danjel.⁵²

Ĝesù, mela, juri li kien tassew Bin il-bniedem bis-setgħha li jaħfer id-dnubiet fuq l-art billi jwettaq il-miraklu li bih jikkonferma l-kliem tiegħu li seta' jaħfer id-dnubiet ta' dan ir-raġel marid. Hekk naqraw fil-versi 11-12 meta Ĝesù jgħid lill-marid: "Qum, qiegħed ngħidlek, aqbad friexek, u mur lejn darek." Dak qam, qabad malajr friexu, u ġareg 'il barra quddiem kulħadd."

Il-miraklu

Il-miraklu huwa rrapurtat b'mod rapidu. Fil-v.10 Ĝesù jkellem lir-raġel u jirrepeti l-kliem li kien użat sabiex jisfida lill-kittieba fil-v.9 "Qum, u aqbad friexek u imxi" (v.11). U l-fejjan iseħħ b'mod immedjat permezz ta' kelma li San Mark južaha spiss: "minnufih", bil-Grieg: *euthus*. Għall-kliem ta' Ĝesù, ir-raġel, "iqum", jieħu fuqu l-friex u quddiem kulħadd iħalli din ix-xena (v.11a). It-tliet verbi użati hawn jaqilbu ta' taħt fuq is-sitwazzjoni li kien fiha dan ir-raġel marid sa ftit qabel: dak li kien mixħut fuq il-friex, issa jqum minn fuq il-friex; dak li kienu qed iġorruh erba' t'irġiel, issa jkun hu li jieħu fuqu l-friex; dak li lanqas seta jidħol fid-dar minħabba l-folla, issa jimxi quddiem kulħadd u johrog mid-dar mingħajr ebda problema ta' xejn.

Tajjeb li ninnutaw ukoll il-qawwa tal-użu tal-verb 'qum', bil-Grieg: *egeire*, li jintuża hawnhekk. Dan hu l-istess verb li San Mark digħi użah fir-rakkont tal-fejjan ta' omm il-mara ta' Xmun, fejn wara li Ĝesù qabadha minn idha u 'qajjimha' hija qamet isservihom.⁵³ Dan hu wkoll l-istess verb li se jintuża fil-miraklu tal-qawmien mill-mewt tat-tifla ta' Ĝajru⁵⁴ u għall-qawmien ta' Ĝesù stess.⁵⁵ Bl-użu ta' dan il-verb, San Mark bħal donnu, mela, jrid jurina li dan ir-raġel

kien qed jibda ġajja ġdida daqslikieku kien bħal raġel mejjet imma issa raġa' ha l-ħajja. Dan ma jseħħx biss fuq livell fiziku, daqskemm fuq livell spiritwali wara li kien ha prova li dnubietu kienu tassew inħafrulu permezz tal-miraklu tal-fejjan fiziku. Il-miraklu, mela, kien sinjal estern tal-ħelsien interjuri li dan ir-raġel kien kiseb bil-mahfra tad-dnubiet.

Konklużjoni tar-rakkont

Il-kittieba josfru mix-xena hekk kif Ĝesù jagħmel il-miraklu. F'kuntrast magħhom naqraw hekk fil-konklużjoni tar-rakkont: "U kulħadd stagħġeb, u bdew ifahħru lil Alla u jgħidu: 'Hwejjeg bħal dawn qatt ma rajnihom'" (v.12b). Bhalma jiġri spiss fl-Evanġelu skont San Mark, il-folla tagħmel reazzjoni ta' stagħġib u tfaħħar lil Alla. Il-kittieba, iżda, ma jaqsmux mal-folla dan l-istagħġib mimli ferħ. Din ir-reazzjoni tal-kittieba tippreparana għal dak li naqraw fl-erba' kontroversji l-oħra li jsegwu dan ir-rakkont li jispicċaw bil-komplott sabiex jeqirdu lil Ĝesù. Sa minn kmieni ħafna, fin-narrativa tiegħu, San Mark għalhekk jurina li l-ħajja ta' Ĝesù kienet taħt id-dell tas-salib.

Referenzi

1 Jidher li San Mattew u San Luqa li kitbu wara San Mark, hadu dan l-istess episodju u

daħluu jagħmel parti minn narrattiva tagħhom. Ara Mt 9:1-8 u Lq 5:17-26.

2 Mk 2:1-12.

3 Mk 2:13-17.

4 Mk 2:18-22.

5 Mk 2:23-28.

6 Mk 3:1-6.

7 Ara Mk 3:6.

8 Fuq dan il-punt ara Benoit Standaert, *Marco Vangelo di una notte vangelo per la vita: Commentario*, Bologna 2012, 145.

9 Ara l-argumenti ta' William L. Lane, *The Gospel of Mark, The New International Commentary on the New Testament*, Grand Rapids/Michigan 1974, 91.

10 Xi studjuži huma tal-fehma li dawn l-istejjer ta' konflitt f' 2:13-3:6 kienu digħi miġburin flimkien qabel ma San Mark kiteb l-Evanġelu tiegħu. Fost dawn l-istudjuži ara J. D. G. Dunn, "Mark 2:1-3:6: A Bridge Between Jesus and Paul in the Question of the Law," *New Testament Studies* 30 (1984): 395-415.

11 Mk 2:1-12.

12 Mk 2:13-17.

13 Mk 2:23-28.

14 Mk 3:6

15 Ara Mk 1:29. Fuq dan il-punt ara, Francis J. Moloney, *The Gospel of Mark: A Commentary*, Peabody/Massachusetts 2002, 60.

- 16 Ara Mk 1:39.
- 17 Ara Mk 3:1-5; 6:1-6.
- 18 Fuq dan il-punt ara Klemens Stock, *Vangelo secondo Marco*, Padova 2005, 63.
- 19 Ara wkoll Mk 4:14-20.33.
- 20 Ara Mk 1:30.32; 7:32; 8:22; 9:17. Dawn ir-referenzi kollha jagħmlu użu mill-istess verb bil-Grieg: *pherein*.
- 21 Ara Mk 1:16-20.29
- 22 Fuq dan l-argument ara Benoit Standaert, *Marco Vangelo di una notte vangelo per la vita: commentario*, Bologna 2011, 150.
- 23 Ara Mk 1:5.33.45. Ara Benoit Standaert, *Marco Vangelo di una notte vangelo per la vita: commentario*, Bologna 2011, 151.
- 24 Ara Mk 10:46-52.
- 25 Ara Mk 2:1-12.
- 26 Ara Mk 11:1-10.
- 27 Ara Mk 15:6-15.
- 28 Ara Lq 19:1-10.
- 29 Fil-letteratura Rabbinika kontemporanja għall-Evanġelji nsibu wkoll episodji li fihom xi ħadd jaqla s-saqaf sabiex iniżżlu lil xi ħadd minnu. Ara H. van der Loos, *The Miracles of Jesus*, Leiden 1965, 440-442.
- 30 Ara Atti 9:25; 2 Kor 11:33.
- 31 San Luqa, jevita dan it-terminu kull darba li jkun qed jieħu xi episodju minn San Mark, għalkemm južah fl-Attī tal-Appostli. Ara Atti 5:15; 9:33. Ara wkoll ġew 5:8.9.10.11.
- 32 San Mark juža mhux biss in-nom ‘fidi’ imma wkoll il-verb ‘temmen’, bil-Grieg: *pisteuein*, li f’dan l-Evanġelju nsibuh użat daqs 11-il darba. Kuntrarju għal dan il-verb ‘temmen’ San Mark juža wkoll l-espressjoni ‘nuqqas ta’ fidi’, bil-Grieg: *apistia – apistos*. Ara Mk 6:6; 9:19; 9.24.
- 33 Ara, per eżempju, 1 Tess 2:11.
- 34 Fuq l-użu tal-passiv divin f’dan il-vers ara Robert A. Guelich, *Mark 1-8:26: Word Biblical Commentary 34A*, Dallas/Texas 1989, 85-86.
- 35 Ara Mk 1:14-15.
- 36 Ara Sir 38:1-5l; Salm 38:2-18; 107:17. Fuq dan is-sugġett ara per eżempju, Daniel Harrington, *Why do we Suffer? A Scriptural Approach to the Human Condition*, Franklin 2000.
- 37 Ara, per eżempju, Dewt 28:21-35.
- 38 Ara Mk 1:22.
- 39 Ara Mk 4:1. Ara wkoll 13:3.
- 40 Ara Mk 2:14.
- 41 Fuq dan il-punt ara, Klemens Stock, *Vangelo secondo Marco*, Padova 2005, 63.
- 42 Ara, per eżempju, Eżod 34:7; Isa 43:25; 44:22.
- 43 Għal diskussjoni fuq dak li kien meqjus bhala dagħha fil-Bibbja, ara, John R. Donahue – Daniel J. Harrington, *The Gospel of Mark, Sacra Pagina 2*, Collegeville/Minnesota 2002, 94-95.
- 44 Ara, per eżempju, Lev 24:15; 1 Slat 21:13.
- 45 Lev 24:10.23; 1 Slat 21:13; Ġw 10:33.
- 46 Ara ġew 2:24-25; 4:29; 6:15; 16:30.
- 47 1 Sam 16:7; Salm 7:10; Ĝer 11:20; Sir 43:18-19.
- 48 Ghad-diskussjoni fuq it-titlu ta’ Bin il-Bniedem ara M.D. Hooker, “Is the Son of Man Problem Really Insoluble?” in *Text and Interpretation: Studies in the New Testament Presented to Matthew Black*, ed. E. Best and R.McL. Wilson, Cambridge 1979, 155-168; D.R. Burkett, *The Son of Man Debate: A History and Evaluation*, SNTSMS 107, Cambridge 2000.
- 49 Ara Mk 2:28.
- 50 Ara Mk 8:29.
- 51 Jacob C. Naluparayil, *The Identity of Jesus in Mark*, Jerusalem 2000.
- 52 Ara Dan 7.
- 53 Ara Mk 1:30.
- 54 Ara Mk 5:1.
- 55 Ara Mk 16:6.